

Carrer Portal Nou, 7 - GIRONA
Tel. 972 22 50 44
www.cinematruffaut.com
a.e: info@cinematruffaut.com

MEMBRE DE LA XARXA

**NO TE PREOCUPES,
NO LLEGARÀ LEJOS A PIE**
Don't worry, he won't get far on foot
Estats Units, 2018

Direcció: Gus Van Sant
Intèrprets: Joaquin Phoenix, Rooney
Mara, Jonah Hill, Jack Black

Durada: 112 min

Gènere: Drama biogràfic

Idioma: Anglès

Data d'estrena: 06/07/2018

Un recorregut pel cinema de Gus Van Sant

Una de les primeres pel·lícules que va projectar el Truffaut, quan pertanyia a una empresa privada i el seu nom estava precedit per «cinema-estudi», fou *Drugstore Cowboy* (1989), en la qual Gus Van Sant narra la història del líder (Matt Dillon) d'una banda de drogaaddictes (que assalten farmàcies pel propi consum i el tràfic d'estupefaents) que, a partir d'un fet tràgic, es proposa una rehabilitació que serà difícil. No era la primera pel·lícula de Van Sant, que abans havia realitzat el film de culte *Mala noche*, en què va començar a explorar el món homosexual des de la pertinença, però sí aquella amb la qual va irrompre amb força dins del cinema independent nord-americà. El Truffaut també va projectar la seva següent pel·lícula, *My own Private Idaho* (1991), en què va inspirar-se en l'*Enric IV*, de Shakespeare, per explicar la relació de dos joves que es prostitueixen en el món marginal de Portland, la ciutat que Van Sant ha triat per viure-hi dins d'un nucli artístic majorment homosexual: Un és un narcoleptic (interpretat pel malaurat River Phoenix, que va morir poc després de sobredosi) condemnat a una fatalitat que s'acompleix des que l'altre (Keanu Reeves) l'abandona per, a la manera del que va convertir-se en l'*Enric V* en l'obra dramàtica shakesperiana, deixar la vida disbauxada i retornar al cau del seu poderós pare. Expandint-s'hi la poètica visual i moral amb la qual Van Sant aborda personatges marginals, el film encara va projectar més la carrera del cineasta que, de sobte, va ensopegar amb el fracàs superlatiu que va representar *Even Cowgirls Get the Blues* (1993), adaptació d'una novel·la contracultural de culte de Tom Robbins habitada per unes vaqueres liderades per una Uma Thurman amb uns dits grossos particularment grans. El fracàs va fer que Gus Van Sant es replantegés com a cineasta i aleshores va acostar-se a la indústria per realitzar *To die For* (1995), tot i que és el retrat implacable d'una arribista disposada a tot per aconseguir l'èxit com a presentadora de televisió. La protagonista està interpretada per Nicole Kidman mentre que, després de *Drugstore Cowboy*, Matt Dillon va tornar a fer-se present en el cinema de Van Sant i hi van aparèixer dos actors aleshores joves: Joaquin Phoenix, el germà de River que més de vint anys després ha protagonitzat *Don't Worry, he will not Get Far on Foot*, i Cassey Affleck. El germà d'aquest, Ben, i

un altre jove actor del moment, Matt Damon, van fer arribar poc després un guió a Van Sant, que se'n va fer càrrec per dirigir a partir d'ell *Good Will Hunting* (1997), en què un jove superdotat amb problemes d'adaptació aconseguix aclarir-se i canalitzar les seves aptituds a través de la seva relació amb un professor bohemí i excèntric que, com si no pogués ser d'una altra manera, encarna Robbin Williams. Tot un èxit oscaritzat, que va catapultar els dos actors- guionistes, que va fer que Van Sant guanyés crèdit dins de la indústria i fins semblava decantar-lo cap a personatges que, fregant una de les seves possibles formes, podien escapar-se de la marginalitat. Tanmateix, el cineasta no podia renunciar a l'experimentació i així va atrevir-se a rodar un remake de *Psycho* copiant pla per pla la pel·lícula de Hitchcock, però en colors. Un experiment mal comprès després del qual el cineasta va embarcar-se en una projecte més convencional i, per tant, menys arriscat: *Finding Forrester* (2000), on un jove afroamericà amb vocació literària aconseguix relacionar-se amb un vell escriptor solitari i esquerp interpretat per Sean Connery i més o menys inspirat en la figura escàpola de J.D. Salinger. Un altre film amb un personatge amb possibilitats de triomfar i que va obtenir un èxit comercial prou notable. Tan és així que Van Sant havia arribat a un lloc on s'havia perdut i que, en tot cas, havia d'extraviar-se d'una altra manera fent una mena de salt en el buit. D'aquest replantejament d'ell mateix com a cineasta, va sortir-ne un film minimalista i abismal, *Gerry* (2002), en què dos joves (Matt Damon i Cassey Affleck) es perden en un desert. Un film d'errància existencial que sembla una derivació o potser destil·lació dels westerns més crepusculars: un paisatge amb figures que hi són engolides. Amb *Gerry*, Gus Van Sant va tornar al Truffaut quan, deixant de ser «estudi», va convertir-se en un cinema de titularitat pública. L'havíem perdut de vista quan el seu cinema va fer-se més comercial. Era pertinent que hi tornés amb *Gerry* i que continués fent-s'hi present amb *Elephant* (2003); un film amb un exercici estilístic i una reflexió moral implícita que reconeix la impossibilitat de comprendre uns fets com els que l'inspiren: la matança a l'Institut de Colombine perpetrada per dos dels seus alumnes; *Last Days* (2005), una pel·lícula amb una atmosfera opíaca

inspirada en els entosolats últims dies de Kurt Cobain; i *Paranoid Park* (2007), un altre exercici visualment hipnòtic en què, a partir d'un succés tràgic, explora d'una manera particularment bella una de les seves constants: la fragilitat i la solitud de l'adolescència, com també de la joventut. Quatre films on es dilueix la narració que conformen una mena de tetralogia estranya, poderosa i fascinant. Gus Van Sant, però, va tornar a acollir-se al cau de la indústria i a les formes més narratives per realitzar un film de militància protagonitzat per Sean Penn, que hi va guanyar un Oscar: *Milk* (2008), que vindica la figura d'Harvey Milk (el primer polític nord-americà que va declarar obertament la seva homosexualitat fent activisme als anys setanta a San Francisco, on va ser assassinat el 1978) i la lluita pels drets de la comunitat gay. Amb aquesta pel·lícula, Van Sant va tornar a desaparèixer de la programació del Truffaut i, havent realitzat posteriorment dos films discrets (*Restless* i *Promised Land*) i un fracàs absolut que du per títol *The sea of tree* i que s'ha fet pràcticament invisible arreu del món arran de la seva recepció negativa al festival de Canes del 2015, hi torna amb *Don't Worry, he will not Get Far on Foot* («No te preocupes, no llegirà lejos a pie»), protagonitzada de manera absoluta per Joaquin Phoenix i novament inspirada en una vida real: la del dibuixant de còmics John Callahan (1951-2010), que, quan tenia 21 anys, va restar quadriplegic a causa d'un accident de cotxe en una de les seves nits de borratxera. És un relat que transcorre novament a Portland, on també va filmar-se *Paranoid Park*, com si fos un pou de marginalitat, d'autodestrucció i de redempció, cosa aquesta última que ja s'apunta a *Drugstore cowboy*, però, com si Van Sant volgués fugir de la fatalitat, sembla afirmar-se més darrerament en el seu cinema, decantat cap un cert misticisme que es fa evident a la poc estimada *The Sea of Tree*, on un home troba la pau en un bosc mític japonès on s'hi endinsa amb la idea de suïcidar-se sentint-se desgraciat i a la vegada culpable per la mort de la seva esposa. En el cas de l'alcohòlic John Callahan, la redempció es canalitza a través de les seves vinyetes irreverents amb les quals va convertir-se en una llegenda de Portland. Aquest últim film de Gus Van Sant no segueix una linealitat narrativa. Està estructurat d'una manera aparentment complexa, barrejant-s'hi diverses capes temporals o diversos fils narratius, configurant una mena de trencaclosques que, amb tot, permet fer-ne un seguiment mentre va traçant-se l'evolució de John Callahan. Potser aquesta estructura narrativa amaga, finalment, una història prou convencional de culpa, redempció, superació i fins cert èxit. Però en el cinema de Gus van Sant res és tan evident, de manera que en aquesta història hi apareixen elements rars. El grup d'(auto)-ajuda per alcohòlics està liderat per un «gurú» homosexual malalt de Sida i l'integren personatges inaprehensibles, la majoria silenciosos, com ara el que encarna un impassible Udo Kier que, de vell, cada cop s'assembla més a Buster Keaton. Les vinyetes de Callahan, amb les quals va fer tants partidaris com detractors, no són precisament una declaració de bones intencions humanistes: són políticament incorrectes i amb un humor molt negre que, això sí, comença aplicant-se a ell mateix. Gus Van Sant també fa una picada d'ullet al món lèsbic (dins d'una pel·lícula molt masculina, com ho són pràcticament totes les seves) amb la presència de la cantant, escriptora i actriu Carrie Brownstein (amiga del cineasta dins del grup de Portland, on ella ha gestat *Portlandia*, sèrie televisiva de «sketchs») interpretant una administrativa d'un centre clínic que rep els impropis de Callahan (que després li demana

perdó en el seu periple redemptor) per no sotmetre's a les seves exigències. Brownstein també apareix al final de *Carol* (de Todd Haynes, un altre amic de Gus Van Sant i resident a Portland) intentant seduir Therese Belivet/Rooney Mara. Aquesta última, actual parella de Joaquín Phoenix, interpreta un personatge ambigu que dona la mesura de l'ambigüitat del film. Assistent convertida en safata, viu una relació feliç amb John Callahan/Joaquin Phoenix un cop rehabilitat. Tanmateix, és una dona real? La seva presència angelical (encarna una sueca amb un semblant entre la Mia Farrow de *Rosemary's babe*, film del Polanski al qual es fa referència en el film, i la Bibi Anderson de *Persona*, però sense efectes inquietants, sinó al contrari) convida a veure-la com una mena de «fantasma» imaginat pel desig de Callahan. Això faria el «personatge» més interessant, tot i que als admiradors/es de Rooney Mara ens fa patir que es vagi convertint en una comparsa de Joaquin Phoenix.

Imma Merino
Col·lectiu de crítics de cinema de Girona